

เทศน์เช้า วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ฟังธรรมเพื่อให้จิตใจมีที่พึ่งที่อาศัย จิตใจมีที่เกาะ เวลาพระปฏิบัติ ครูบาอาจารย์ท่านบอกให้กำหนดพุทโธๆ พุทโธนี้เป็นคำบริกรรม ถ้าจิตมันเกาะพุทโธไว้ มันไม่เร่ร้อน ถ้ามันไม่เร่ร้อน มันมีจุดยืน มันมีจุดยืนนะ เห็นไหม เราจะไม่เหลวไหลไปกับโลก นี่ฟังธรรมๆ ก็เพราะเหตุนี้ไง ฟังธรรมเพราะเราอยู่กับโลกใช้ไหม อยู่กับโลก โลกคือการแข่งขัน นี่หน้าที่การงาน คนเราต้องมีหน้าที่การงาน หน้าที่การงานวัดถึงหัวใจของคนว่ารับผิดชอบมากน้อยแค่ไหน ทำงานแล้วประสบความสำเร็จแค่ไหน ถ้ารับผิดชอบมากคือนิสัยของเขา ถ้าทำงานประสบความสำเร็จ ไม่ประสบความสำเร็จ มันอยู่ที่เวรที่กรรมด้วย

เราขยันหมั่นเพียรขนาดไหน เขาบอกว่าคนมีพรสวรรค์ เขาไม่ต้องมีพรแสวง การแสวงหา การกระทำนั้น แม้แต่พระปฏิบัติเราจะต้องพยายามเร่งความเพียร ความเพียร ความวิริยะ ความอดสาหัส ความวิริยะ ความอดสาหัสเพื่ออะไร? เพื่อเปรียบเทียบจิตใจของเรา

จิตใจของเราเวลามันทุกข์มันยาก คนเราไม่เชื่อถือศรัทธาในศาสนา มันก็บอกว่าชีวิตนี้มีค่า ชีวิตนี้ต้องแสวงหาเพื่อประสบความสำเร็จในชีวิต เขาก็ทุกข์ยากของเขาไป แต่ถ้าจิตใจของใครได้แสวงหา ได้ฟังธรรม พอฟังธรรมขึ้นมาแล้ว ธรรมะมันคือสิ่งใด

ธรรมะคือสังขารม สังขารม เห็นไหม นามธรรม สิ่งที่เป็นนามธรรม ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมวินัยนี้ไว้ เราศึกษาประพจน์ปฏิบัติกันมา ถ้าเราประพจน์ปฏิบัติกันมา ถ้าเรามาศึกษาธรรม ถ้าจิตใจของเรามีศรัทธามีความเชื่อ ถ้ามีศรัทธาความเชื่อ นี่มันอยากได้ อยากได้สังขารม อยากได้สังขารมขึ้นมามันก็ต้องประพจน์ปฏิบัติ ถ้าเวลาประพจน์ปฏิบัติขึ้นมา ถ้าคนเขาไม่ศรัทธา เขาไม่มีความเชื่อของเขา เขาบอกว่าชีวิตนี้มีค่า ทรัพย์สมบัติเงินทองของเขาหา มาสิ่งนั้นมีคุณค่า ถ้ามีคุณค่า เขาก็วิ่งไปนะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า ในโลกนี้ทุกคนบ่นว่าร้อนๆ แล้วถือค้อนไฟไป คนละค้อนไฟ ถือค้อนไฟไว้กับตัว คือพลังงาน คือธรรมชาติของธาตุรู้ แล้วก็บ่นว่าร้อนๆ ไปกับ

หัวใจของเรา แล้วก็คืนรนไป เห็นใหม่ พอเขาเกิดมาเขาก็บอกว่าเขามีชีวิตของเขา เขาประสบความสำเร็จของเขา เขามีหน้าที่การงานของเขา เขาทำมาเพื่อชาติเพื่อตระกูลของเขา แล้วก็บ่นว่าร้อนๆ

บัดนั้นมีบุรุษผู้ฉลาดคนหนึ่งได้ทิ้งค้อนไฟนั้นแล้ว แล้วเตือนพวกเราให้ทิ้งค้อนไฟนั้น ค้อนไฟนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทิ้งค้อนไฟความทะยานอยากในหัวใจของท่าน แต่ท่านก็ยังเทศน์ว่าการพวกเรามาอีก ๔๕ ปี สิ่งนี้มันไม่ร้อนไง ถ้าไม่ร้อน ไม่ร้อนเพราะเหตุไฉน? มันไม่ร้อนเพราะมันมีธรรมะเพื่อเป็นร่มเงาของใจ ถ้าใจมีธรรมะเป็นร่มเงาของใจ

ถ้าเรามีศรัทธามีความเชื่อขึ้นมา เราเชื่อมั่นในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าเราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราก็ต้องมีสติมีปัญญา พอมีสติมีปัญญาขึ้นมา งานของโลกก็เป็นเรื่องหนึ่งนะ งานของโลกอาจแหงือต่างน้ำขึ้นมาเพื่อประสบความสำเร็จของเรา งานของธรรมๆ เคนจงกรม นั่งสมาธิภาวนา ถ้าคนไม่เข้าใจก็บอกว่า “เอ๊ะ! พวกนี้ทำอะไรกัน เคนไปเดินมา”

มดมันเดินของมัน มดมันก็ไปหาอาหาร มดโตใบไม้ มดต่างๆ มันก็ไปหาใบไม้มาเพื่อมาทำเชื้อรา เพื่ออาหารของมัน มดมันเดินไปเดินมามันก็เดินหาอาหาร เดินตามกลิ่นของมันเพื่อประโยชน์กับความเป็นอยู่ของมัน ไอนี้พระเดินไปเดินมา เดินมาเดินไป ทำไมมันทำกันอย่างนั้นล่ะ

จิตใจถ้าคนมันหยาบ มันบอกว่าอาจแหงือต่างน้ำได้สิ่งใดมานั้นเป็นผลงานของเขา แต่เวลา เคนจงกรม นั่งสมาธิภาวนา เห็นใหม่ เคนจงกรม ๕ ชั่วโมง ๖ ชั่วโมง ถ้าจิตยังไม่ลง มันก็ยังไม่เห็นได้อะไรขึ้นมา ถ้าเดินจงกรมสักครึ่งชั่วโมง ชั่วโมงหนึ่ง จิตมันลงได้ นี่เราได้ผลตอบแทนนั้นมา ผลตอบแทนนั้นมานะ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี สิ่งที่เราแสวงหาเป็นเงินเป็นทองเขาประเมินได้ ทุกคนประเมินค่านะ เขาประเมินว่าสิ่งใดมีคุณค่ามากน้อยขนาดไหน แต่ในหัวใจของเราใครจะประเมิน

ปัจจุจัดตั้ง สันติภูมิจุฑุโก คนที่ทำความสงบได้ขึ้นมา เขามีความสุขของเขา เวลาครูบาอาจารย์ ท่านประพฤติปฏิบัติไปแล้ว ท่านใช้ปัญญาของท่านไป ถ้ามันทำสมาธิได้แล้ว ถ้าออกฝึกหัดใช้ปัญญามันได้สมบัติมากกว่านั้น ถ้าใครใช้ปัญญาแล้ว ปัญญาเวลาพิจารณาของมันไปแล้วมันปล่อยวางชั่วคราว มันเป็นตถังคปหาน ถ้าใครพิจารณาต่อเนื่องกันไป ถ้ามันสมุจเฉทปหานขึ้นไป เขาจะได้อริยทรัพย์ของเขา เขาจะทำกุศลปกรรม ธรรมประจำใจของเขา

จิตใจที่สูงกว่าเขาจะดึงจิตใจที่ต่ำกว่า ดึงขึ้นๆ ไป สิ่งนี้เป็นธรรมดาๆ นี่อำนาจโดยธรรม ถ้าใครมีอำนาจอย่างนี้ละ มันปกครองหัวใจเราได้ หัวใจของเรามีคุณธรรมในหัวใจ มันปกครองเราได้ แต่ในโลกเขาแสวงหากันมา แสวงหาทรัพย์สมบัติกันมา แสวงหาโลกธรรม ๘ มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ ยศถาวรยศศักดิ์ เห็นไหม เขาหาอำนาจกัน อำนาจทางโลกไง อำนาจทางโลกมันร้อน มันร้อน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า ทุกคนบ่นว่าร้อนๆ แล้วก็ถือค้อนไปนั้นไป

นี่ก็เหมือนกัน อำนาจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าเปรียบเหมือนเหล็กที่เผาไฟแดงๆ แล้วคนก็วิ่งเข้าไปกอดมันๆ นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเปรียบเทียบไว้อย่างนี้นะ อำนาจมันเป็นของร้อนๆ แต่ทำไมคนแสวงหากันล่ะ? มันแสวงหาเพราะว่าเรื่องโลกไง

ในทางจิตวิทยา เราต้องการให้คนยอมรับ เราต้องการให้คนนับหน้าถือตา เราต้องการ เราต้องการไปหมดเลย แต่ทำไมไม่ต้องการหัวใจตัวเองล่ะ อำนาจโดยธรรม ถ้าอำนาจโดยธรรม เห็นไหม นี่สังฆธรรมๆ อำนาจโดยธรรม ปังจัดตั้ง สันติภูมิจโก ถ้ามันควบคุมเราได้ มันดูแลเราได้ มันจะมีค่ามหาศาลเลย

ถ้าอำนาจโดยธรรม ทศพิชราชธรรม ถ้าพูดถึงคนที่เป็นธรรมดาๆ เขาปกครองดูแลด้วยความเป็นธรรมนะ ถ้าด้วยความเป็นธรรม ที่นี้การเป็นธรรม เห็นไหม คนเรานี้ว่ามีมันไม่เท่ากัน ความรู้สึกนึกคิดของคนไม่เหมือนกันหรอก ในเมื่อความรู้สึกนึกคิดคนไม่เหมือนกัน เขาให้อย่างหนึ่ง อีกคนหนึ่งก็ขาดแคลนอย่างหนึ่ง อีกคนหนึ่งก็ขาดแคลนอีกอย่างหนึ่ง แล้วคนที่โดนปกครองมันมหาศาลนะ มันจะเอาความเสมอภาคมาจากไหนล่ะ

แต่ถ้าใจมันเป็นธรรมนะ มันรับรู้ได้ นิ้วไม่เท่ากันมันก็ใช้ประโยชน์ร่วมกัน ใช้มากที่สุดคือนิ้วโป้ง แต่นิ้วอื่นก็ต้องใช้งานเหมือนกัน มีนิ้วโป้งนิ้วเดียวก็ใช้งานไม่ได้ ขาดนิ้วโป้งไป มือแทบจะไม่มีค่าเลย แต่ก็ต้องมีทั้ง ๕ นิ้วเหมือนกัน ถ้านิ้วใครขาดไปนิ้วหนึ่งนะ มันทำอะไรสิ่งใด มันก็ไม่ถนัดทั้งนั้นแหละ

นี่ก็เหมือนกัน ในสภาวะของสังคม สังคมมันก็เกิดมาร่วมกัน ความขาดตกบกพร่องมันเป็นจริงมันเป็นนิรันดร์ ความพอใจของตัว พันธุกรรมของจิตๆ เวลาภาวนาขึ้นมาใครภาวนาได้มากน้อยขนาดไหน ใครทำได้มากน้อยขนาดไหน นี่ระหว่างกิเลสกับธรรมมันแข่งขันในหัวใจ งานข้างนอกเขาแข่งขันกันเป็นการตลาด ถ้าการตลาดใครทำแล้วประสบความสำเร็จ นี่อำนาจวาสนาของเขา จังหวะและโอกาสของเขา เวลาเรานั่งสมาธิภาวนา คนมันจะลงอย่างไร มันจะใช้ปัญญา

อย่างไร เวลาได้ปัญญา เห็นใหม่ เปิดเสียงธรรมของหลวงตาธิ หลวงตาท่านเทศน์น้ำไหลไฟดับ
เลย นั่นปัญญาหลวงตาทั้งนั้นแหละ

นี่ปัญญาๆ ของใครล่ะ หลวงตาเทศน์น้ำไหลไฟดับเลย เราฟังแล้วชื่นใจไหม? ชื่นใจ แล้ว
เป็นของเราไหม? ไม่เป็น แต่มันจุดประกายเราได้ไหม? ได้ มันกระตุ้นให้เราพยายามของเรา มัน
กระตุ้นเราได้ เห็นใหม่ นี่ฟังธรรมๆ ฟังเพื่อเหตุนี้ไง ฟังธรรมเพื่อปลุกเร้าเรา ฟังธรรมเพื่อให้มัน
เกิดขึ้นกับเรา แล้วมันเกิดขึ้นกับเรา

ไม่คิดๆ มันจุดไฟติดยากนะ นี่ก็เหมือนกัน การภาวนาเริ่มต้นมันแสนยาก ล้มลุก
คลุกคลานทั้งนั้นแหละ แต่ถ้าไม่มันติดไฟแล้วนะ ถ้ามันมีเชื้อของมันอยู่ มันจะลุกไหม้ของมัน
จนกว่าเชื้อของมันจะหมด ถ้าเชื้อของมันไม่หมด ไฟนั้นยังลุกไหม้ต่อไป ในการปฏิบัติก็
เหมือนกัน ถ้าใครฝึกหัดใช้ปัญญา ปัญญามันได้จุดติดขึ้นมาในหัวใจ มันภาวนาขึ้นมา ปัญญามัน
เริ่มลามเข้าไปในหัวใจ นี่ธรรมจักร จักรมันเคลื่อนขึ้นไป ถ้าจักรเคลื่อนไป คนจะเห็นศีล สมาธิ
ปัญญา

คำว่า “ปัญญาๆ” มันปัญญาอะไรก็ไม่รู้ แต่ถ้ามันเกิดภาวนามยปัญญานะ ครูบาอาจารย์ที่
ท่านปฏิบัตินะ โสดาปัตติมรรค สกิทาคามิมรรค นี่สติปัญญา มันยังเห็นของมัน มันยังรู้ของมัน
เทียบเคียงได้ นี่ความเข้าใจได้ พอมันเป็นมหาสติมหาปัญญาไป งงแล้วนะ มันเป็นมหาสติมหา
ปัญญา ยับยั้งอย่างไร

คูสิ เวลาหลวงตา หลวงปู่ท่านลากออกมา บอกเวลาติดสมาธิก็ติดสมาธิ ตอนนี้ออกใช้
ปัญญาแล้วนะ จนหลับจนนอนไม่ได้นะ ปัญญามันสว่างโพลงไปหมดเลย

“นั่นล่ะ ใ้อ้ำสังขาร ใ้อ้ำสังขาร”

เวลามันจุดติด เวลามันจุดติดไปแล้วมันเผาไหม้ มันลุกลามของมันไป ปัญญามันเป็น
แบบใด เวลาพุดรู้เลยว่าใครอยู่ในวิภวภาวะแค่ไหน มันอยู่ในระดับปัญญาของอะไร ถ้ามันเป็น
โลกีย์ปัญญา นี่ปัญญา ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำมามันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ
ศึกษาธรรมๆ มา เราก็ใช้ปัญญาของเรา ตรึกในธรรมะไหม? ไซ้ วิตกวิจารณ์ในธรรมไซ้ไหม? ไซ้
แล้วมันวิตกด้วยอะไรล่ะ? วิตกด้วยกิเลสไร วิตกด้วยกิเลสตัดหาคความทะยานอยาก ในเมื่อจิตใจ

ของเรายังไม่สงบ จิตใจของเรามันมีกิเลสครอบงำมันอยู่ แล้วธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันอยู่ข้างนอกใจ

ก็เหมือนเรา เราไปเห็นเงินของคนอื่น คูลี ไปธนาคาร ธนาคารนี้บังคับเขาทำอะไร มันก็แสนล้านละ แล้วมันของใคร ของเราหรือเปล่า เราเห็นหมดแหละ นี่บังคับธนาคารมันก็มี แล้วเรารู้ที่อยู่ธนาคารไหนอ่อนแอไม่อ่อนแอด้วยบังคับของเขา แล้วมันเป็นของเราไหม? ไม่

นี่ก็เหมือนกัน เวลาศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรีกในธรรมๆ ใช้ปัญญาตรีกในธรรมหมดเลย เป็นของเราไหม? ไม่ ไม่ใช่ เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากไว้ละ “มารเอ๋ย เมื่อใดภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาของเรายังไม่เข้มแข็ง ยังไม่สามารถกล่าวแก้คำจาบจ้วงของลัทธิต่างๆ ได้ เราจะไม่ยอมนิพพาน”

เห็นไหม ฝากไว้กับเรา ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากธรรมไว้ๆ ฝากไว้กับเรา มดแดงก็ไต่ขอบมะม่วง มดแดงก็ไต่พวงมะม่วง มันไต่อยู่นั่นแหละ แล้วมันว่าของเราๆ ไม่ได้กินสักที นี่โลกีย์ปัญญา เวลาพูดนี้รู้เลยนะ ครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติจิตใจที่สูงกว่ามันฟังออก มันฟังได้

ที่นี้ฟังได้ คนไม่รู้พูดไม่ได้ คนไม่เห็นพูดไม่ได้ ถ้าพูดไม่ได้ ถ้ามันพูดก็พูดแบบนั้น พูดแบบวิทยาศาสตร์ไง ที่บอกวิทยาศาสตร์แก้กิเลสไม่ได้ วิทยาศาสตร์แก้กิเลสไม่ได้ แต่ต้องศึกษาไหม? ต้อง ถ้าเราไม่มีปัญญา เราจะดำรงชีวิตอย่างไร

ถ้าเราไม่มีปัญญา เห็นไหม สมัยก่อน สมัยโบราณ คนเราเห็นไฟก็กราบไฟ กราบภูเขา กราบดวงอาทิตย์ เพราะไม่มีที่พึ่ง เพราะเขาไม่มีปัญญา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาบอกว่า ไม่ต้อง ไม่ต้อง ให้เคารพตัวเอง ให้เคารพตัวเอง นี่สังฆธรรม อริยสัจอยู่ในหัวใจของเรา แล้วในปัจจุบันนี้วิทยาศาสตร์มันเจริญขึ้นมา มันพิสูจน์ได้หมด จักรวาลต่างๆ ธรรมชาติที่มันแปรปรวนไป เราเข้าใจได้หมด เคี้ยวนี้ไม่ตื่นตื่นเลย เราไม่ไปกราบใครอีกเลย

แล้วเราจะกราบของเรา เห็นไหม ต้องศึกษาไหม? ต้อง ศึกษาเพื่อวิชาชีพ ศึกษาเพื่อรู้เท่าทันโลก แล้วศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องไหม? ต้อง เห็นไหม ปริยัติปฏิบัติ ถ้าไม่ศึกษาเลยมันก็ก้าวเดินไปไม่ถูก แต่เวลาศึกษาขึ้นมาแล้วมันก็ละล้าละลังๆ

วางไว้ให้ได้ แล้วพยายามปฏิบัติของเราขึ้นมา ตั้งสติขึ้นมา กำหนดพุทโธๆ หรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิ คำว่า “ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ” เห็นไหม คนที่เขาปฏิบัติทางโลก เขาศึกษามา เขาบอกว่าว่างๆ ว่างๆ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคือการปล่อยวาง เราก็เคลิบเคลิ้มไป พยายามปฏิเสธมัน ทำให้มันว่าง เห็นไหม นี่ไง เพราะอะไร เพราะกิเลสมันชักนำ นี่อำนาจโดยกิเลส ไม่ใช่อำนาจโดยธรรม ถ้าอำนาจโดยธรรมนะ มีครูบาอาจารย์ของเรา เพราะครูบาอาจารย์ จิตใจท่านสูงกว่า ท่านบอกให้เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ตรีกในธรรมๆ ตรีกในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั่นนะ ที่เราว่าเป็นธรรมๆ ที่เราใช้ปัญญานั้นล่ะ

เวลามันมีปัญญา ปัญญาที่มันรอบรู้แล้ว เห็นไหม มันรอบรู้ในกองสังขาร รอบรู้ในความคิด ความปรุง ความแต่ง มันปล่อยความคิด ความปรุง ความแต่งของมัน มันเป็นตัวมันเอง เห็นไหม นี่ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าปัญญาอบรมสมาธิ ความคิดนี้ ที่เราคิดตรีกในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่คิดอยู่นี้ ถ้ามันคิด มันใช้ปัญญาไป ชีวิตนี้ ชีวิตมันยังต้องชราภาพไป คนเวียนตายเวียนเกิด มันพิจารณาไป นี่มันรอบรู้ในกองสังขาร มันก็ปล่อย ถ้าปล่อย มันมีสติใช้ไหม เพราะมันใช้ปัญญาอบรมสมาธิ คือมีสติมีปัญญามันถึงอบรมสมาธิ พออบรมสมาธิมันก็ปล่อยเข้ามา มันก็เป็นสมาธิ พอเป็นสมาธิ นี่เป็นสมถะ

แล้วบอกว่าใช้ปัญญาๆ ปัญญามันปล่อยมา แล้วมันปล่อยมาอะไรล่ะ มันปล่อยมาอะไร ถ้ามันปล่อยมา มันมีสติมีปัญญา พอมันปล่อยมามันก็เป็นสัมมาสมาธิ นี่จิตเห็นอาการของจิต แล้วพิจารณาต่อเนื่องกันไป พุทโธก็เหมือนกัน พุทโธๆ ไม่ต้องไปคิด ไม่ต้องไปพิจารณา เพราะพิจารณา จิตเราอ่อนแอ จิตใจเราไม่เท่าทันกิเลสของเรา พุทโธก็เครียด พุทโธก็ไม่ได้ พุทโธไปเรื่อยๆ เพราะอะไร เพราะจิตติด ธรรมชาติที่รู้ มันมีของมัน เรามีปฏิสนธิวิญญาณ มันมีของมัน พลังงานมันมีของมัน จิตมันมีของมัน ธรรมชาติมันทำงานอย่างนั้นแหละ แต่เราฝึกฝนของเรา เราปฏิบัติของเรา เวลามันสงบเข้ามา เห็นไหม

นี่ไง บอกว่าใช้ปัญญาๆ ใหม อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับเรานะ มดแดงได้พวงมะม่วงนะ ถ้ามดแดงมันรู้จักของมัน มดแดงมันเป็นคนใหม่ มันรู้จักได้ไหมล่ะ แต่ถ้ามีใครไปเจาะให้มัน มันได้ลิ้มรสของเนื้อมะม่วงมันก็อีกเรื่องหนึ่ง ทีนี้ถ้าเราเป็นคนล่ะ เรามีปัญญาของเรา เราเก็บมะม่วงมา เราปอกมะม่วง เรากินเนื้อมะม่วง เราทำของเราได้ ปัญญาที่มันก้าวเดินไปแล้วมันเป็นอีกเรื่องหนึ่งไปเลย

ถ้าเป็นอีกเรื่องหนึ่ง โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทาคามิมรรค สกิทาคามิผล คนที่ภาวนา คนที่ปฏิบัติมา เขารู้ของเขา แล้วเราละ เขาช่วงชิงอำนาจกันทางข้างนอก ช่วงชิงไปกอดสิ่งที่เป็นความเร่าร้อน เราจะต่อสู้กับกิเลส นี่กิเลสกับกรรมมันต่อสู้กัน เราจะช่วงชิงโดยธรรม โดยกรรมมันต้องชนะใจเรา ถ้าชนะใจเรา ชนะใจเราต้องต่อสู้ขนาดนี้ ต่อสู้ขนาดนี้ เพราะอะไร องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนที่นี้ละ ถ้าทุกคนมีกรรมหมด ทุกคนมีสติมีปัญหา จิตใจจะเป็นสาธารณะ มันจะเผื่อแผ่เจือจาน มันจะดูแลกัน มันจะเห็นน้ำใจกัน เห็นไหม นี่บัณฑิต โลกเขาทุกข์กันเพราะคนพาล เวลาคนพาลมันพาล มันทำลายไปหมด แล้วคนพาลพวกไม่รู้เรื่อง

ทุกข์ของบัณฑิตคือทุกข์อยู่ใกล้ชิดคนพาล แล้วถ้ามันพาลในหัวใจละ ถ้ากิเลสมันพาหัวใจเราพาล นี่ทุกข์ใหม่ หัวใจ กิเลสมันบีบบี้สีไฟอยู่ที่นี่ ทุกข์ใหม่ ถ้าเราทุกข์ เรามีสติปัญญาของเรา สู้กับเรา ฟังธรรมๆ เพื่อเหตุนี้ ฟังธรรมขึ้นมาให้จิตใจของเรามีกำลังขึ้นมา ถ้ากำลังเราประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมาเพื่อประโยชน์กับเรา ถ้าประโยชน์กับเรา เห็นไหม ฟังธรรม เราฟังธรรม

เราหาอยู่หากินมา ปังจัยเครื่องอาศัย พระบิณฑบาตมาก็หาอาหารเพื่อดำรงชีวิต ดำรงชีวิตไว้เพื่อประพฤติปฏิบัติ ดำรงชีวิตไว้เพื่อแสวงหา เพื่อให้สังฆกรรมอันนี้ ถ้าได้สังฆกรรมอันนี้มันไม่สงสัยว่าพຽ່ງนี้จะไปไหน นี่เราสงสัยนะ เห็นไหม ถ้าคืนนี้เราอน พຽ່ງนี้เข้าไม่ตื่นก็ตายแล้ว แล้วพຽ່ງนี้จะไปไหน จิต ถ้ามันตายแล้วมันไปไหน ถ้าเวลาผู้ที่ปฏิบัติขึ้นไปมันทะลวงทะลวงชาติ มันตัดให้สั้นเข้ามา มันตัดสังโยชน์นะ นี่เหลือ ๓ ชาติ แล้วถ้ามันตัดสังโยชน์ ไปเกิดบนพรหม มันก็จะรู้ว่าไปเกิดบนพรหม

หลวงตาท่านไปอยู่ที่บ้านฝื่อ จิตมันเสวยอารมณ์แล้วปล่อย จิตเสวยอารมณ์แล้วปล่อย “เอ๊ะ! นี่ไม่ใช่พระอรหันต์หรือ อย่างนี้ไม่ใช่ อย่างนี้ไม่เอา” เห็นไหม ท่านไม่เอาของท่าน แล้วเวลาท่านเป็นโรคเสียดอก ท่านบอกเลย บอกว่าถ้ามันสั้นแล้ว ถ้าไม่สงสัยว่าพຽ່ງนี้จะไปไหน จะตายเดี๋ยวนี้ก็ได้ แต่ไม่รู้ที่อยู่มันคา มันยังคาอยู่ มันไม่จบ ไม่อยากตาย ไม่อยากตาย พยายามต่อสู้พยายามค้นคว้าของท่านนะ จนมาถึงที่สุดนะ จะตายเมื่อไหร่บอก

ถึงที่สุดแล้วนะ ไปอยู่หนองฝื่อ เวลาท่านอาเจียนอยู่ในส้วม “ถ้าจะไปก็ไป ไปก็ไป” แต่ตอนที่อยู่หนองฝื่อ “ยังไม่อยากไป มันคาอยู่” เขารู้ทั้งนั้นแหละ คนปฏิบัติ ปังจัดตั้ง สันติภคินิโอรู้อยู่ที่นี่เต็มหัวอกเลย

ถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นไป เราจะไม่สงสัยว่าพรุ่งนี้จะไปไหนไปไหน เราไม่สงสัยว่าตายแล้วจะไปไหน ถ้ามันตัดสิ้นในหัวใจแล้ว แล้วมันจะห่วงอะไรล่ะ มันจะมีอะไรให้หัวใจนี้หวนไหวล่ะ แต่ของเรา เรายังลี้มดลูกคลุกคลานกันอยู่ เราเป็นบริษัท ๔ เราเป็นสิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับเรา เราพยายามจุดติดให้ได้ จุดหัวใจของเราให้มันติดขึ้นมา ให้ภาวนาเป็นมรรคเป็นผลขึ้นมา ให้เป็นขึ้นเป็นอันขึ้นมาในหัวใจของเรา เพื่อความเป็นสุขของเรา

สุขของโลกเขา นี้สุขโดยขั้น เราจะไม่หาวิมุตติสุข สุขแท้ๆ สุขที่เป็นความจริง แล้วใครจะยกให้ใคร ใครจะเจือจางใคร หาไม่ได้ แต่ถ้าเราทำขึ้นมาเป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันติภูมิจึงแล้วถ้ารู้จริงแล้วเหมือนครูบาอาจารย์เรา ท่านบอกเราได้ ท่านชี้แนะเราได้ ท่านให้เป็นที่เกาะที่อาศัยของใจเราได้ ใจเรามีที่เกาะที่อาศัย แล้วเราประพฤติปฏิบัติเพื่อธรรมของเรา เอวัง